Tana, Neiden og Pasvik
vannregion

Lokalt tiltaksprogram for Tana vannområde

Planperiode 2028-2033
Høringsforslag

Innhold

1. Innledning 4

2. Om tiltaksprogrammet 5

2.1. Vannområdet vårt 5

2.1.1 Geografisk utstrekning 5

2.1.2 Historie 7

2.1.3 Organisering 7

2.1.4 Bruk og betydning 7

3. Miljøtilstand og miljøutfordringer 8

3.1 Økologisk og kjemisk tilstand 8

3.2 Hovedutfordringer i vannområdet 10

3.2.1 Påvirkning: Fiske 10

3.2.2 Påvirkning: Fremmede organismer 12

3.2.3 Påvirkning: Annet 13

3.2.4 Påvirkning: Samferdsel 13

3.2.5 Påvirkning: Akvakultur 13

3.2.6 Påvirkning: Avløp 13

3.2.7 Påvirkning: Vannkraft 13

4. Forslag til tiltak innenfor kommunalt ansvarsområde 13

4.1 Avløp 13

Tilstand og utfordringer 14

Tiltak 15

4.2 Jordbruk 16

Tilstand og utfordringer 16

Tiltak 17

4.2 Vannforsyning og drikkevann 17

Tilstand og utfordringer 18

Tiltak 19

Vurdering av måloppnåelse 19

4. 3 Forurensning 20

Tilstand og utfordringer 20

Effekt av klimaendringer 23

Tiltak 24

Vurdering av måloppnåelse 24

4. 5 Andre tiltak og satsningsområder 24

4.5.1 Restaurering av myr 24

4.5.2 Vandringshinder ifm. vei 25

4.5.3 Restaurering av Julelvassdraget 25

5. Forslag til tiltak hos andre sektormyndigheter 26

5.1 Tiltak i Langfjordvassdraget 26
5.2 Regulere fisket i Tanavassdraget, med mål om å øke antall gytefisk (1106-1326-M) 26
5.3 Oppfølging etter Matloven - Tana, Neiden og Pasvik (1106-1375-M) 27
Vedlegg: Tiltak for perioden 2028-2033, oversikt 28

1. Innledning

Vannforskriften gjennomfører EUs vannrammedirektiv i Norge og har som formål å sikre en helhetlig forvaltning av vannmiljøet. Forskriften skal bidra til å beskytte, forbedre og gjenopprette tilstanden i våre vannforekomster, slik at de oppnår god økologisk og kjemisk tilstand.

Arbeidet etter vannforskriften er organisert regionalt gjennom Finnmark vannregion, der vannregionmyndigheten har ansvar for å samordne planleggingen og sikre helhet på tvers av kommuner, sektorer og forvaltningsnivå.

Vannregionen er delt inn i mindre vannområder. Vannområdene følger naturlige nedbørfeltgrenser, og er derfor ofte interkommunale. Siden nedbørfeltene knytter kommunene sammen og tiltak i en del av feltet kan påvirke vannmiljøet i andre områder, er samarbeid mellom kommuner, sektormyndigheter og andre relevante aktører avgjørende. God koordinering gjør det mulig å dele kunnskap, prioritere riktig og samordne tiltak slik at de gir best mulig effekt.

Lokalt tiltaksprogram for Tana vannområde er vannområdets dokument, og utfyller og detaljerer det regionale tiltaksprogrammet. Lokalt tiltaksprogram tar spesielt for seg tiltak der kommuner er sektormyndighet og/eller utførende. Tiltak som andre sektormyndigheter har foreslått gjengis slik de er registrert i Vann-nett.

Regional plan for vannforvaltning med tilhørende tiltaksprogram er på høring i perioden 1. november 2026 - 30. april 2027. Det lokale tiltaksprogrammet er ikke en formell del av de regionale dokumentene eller høringa, men utgjør en viktig del av kunnskapsgrunnlaget og det lokale perspektivet.

Vedtak om videresending av høringsforslag for videre behandling i kommunene Gamvik, Karasjok og Tana ble gjort i vannområdeutvalget 18.09.2026. Karasjok kommune vedtok 28. sept. anbefaling om å sende tiltaksprogrammet på høring. Det samme ble gjort i Gamvik kommune 8. okt. og i Tana kommune 26. okt.

Erlend Eide
Koordinator for Tana vannområde

2. Om tiltaksprogrammet

Det lokale tiltaksprogrammet beskriver hvilke tiltak og satsingsområder som foreslås for vannområdet i planperioden 2028–2033. Forslagene bygger på en gjennomgang og oppdatering av tidligere tiltak, og er supplert med nye der det er behov. Tiltaksprogrammet danner grunnlag for mer detaljert planlegging. Videre saksbehandling skal foreta avklaringer og konkrete vurderinger av kost-nytte, og fordeler og ulemper av de enkelte tiltakene, før endelig beslutning om gjennomføring tas.

Tiltaksprogrammet for Tana vannområde er utarbeidet i samarbeid mellom vannområdekoordinator og kommunene Gamvik, Karasjok og Tana og vannregionmyndigheten Finnmark fylkeskommune. Det har vært informasjonsmøter for politiske utvalg og folkemøter. Det ble invitert til innspill, også på nett. Det er brukt uttrekk fra Vann-Nett og vannmiljø.no Tiltaksprogrammet behandles i vannområdeutvalget og den enkelte kommune, før det går ut på høring sammen med den regionale vannforvaltningsplanen hvor regionalt tiltaksprogram inngår.

2.1. Vannområdet vårt

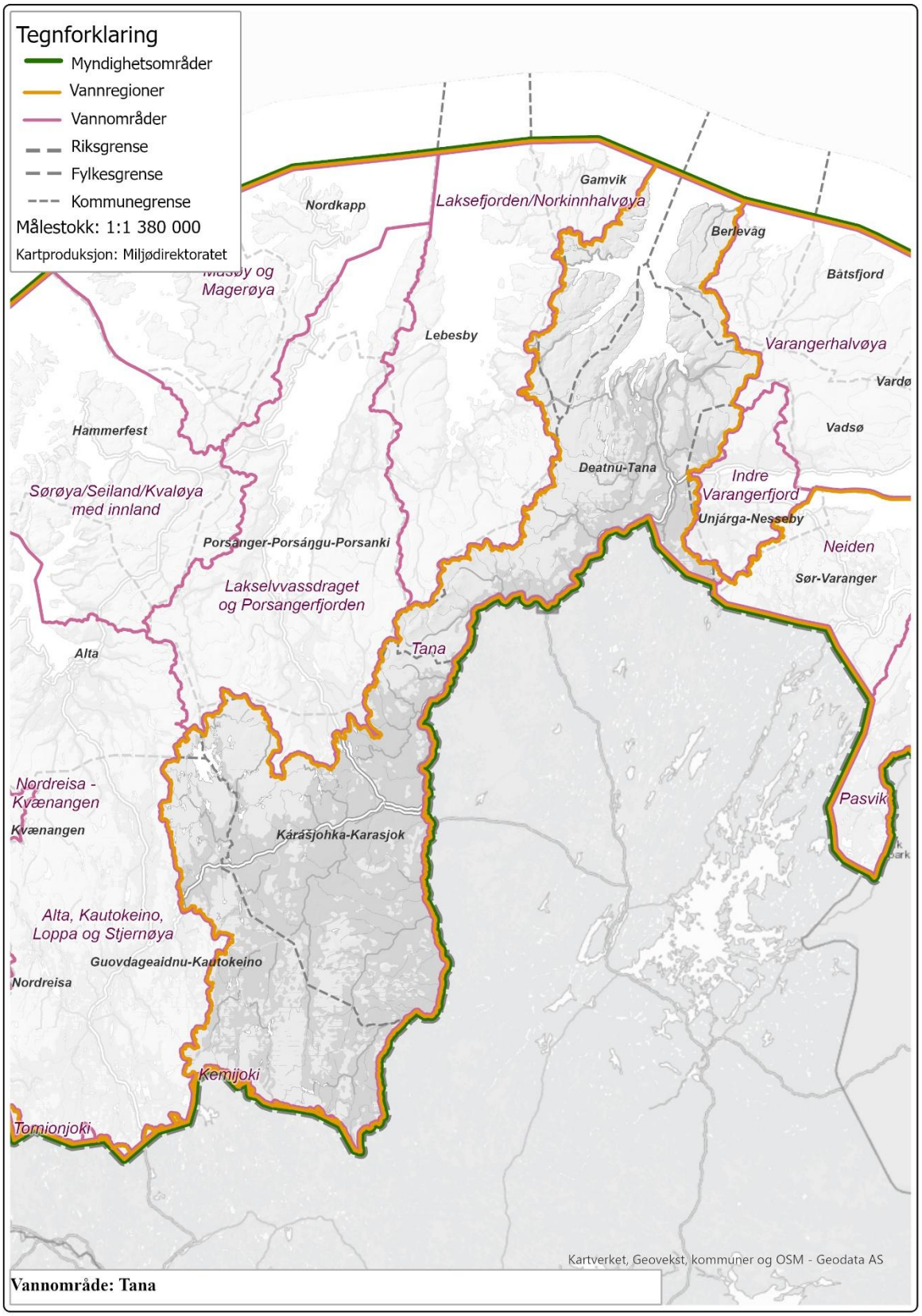
2.1.1 Geografisk utstrekning

Tana Vannområde består geografisk av områder som drenerer til Tanavassdraget (på norsk side) og til Tanafjorden indre og ytre. Se figur 1 på neste side. Følgende kommuner har hoveddelen av vannområdearealet:

- Karasjok
- Tana
- Berlevåg*
- Gamvik

I tillegg ligger øvre deler av Tanavassdraget i Kautokeino kommune og ellers mindre arealer i tilgrensende kommuner.

*Arealer i Berlevåg kommune forvaltes sammen med Varangerhalvøya, Indra Varangerfjord, Neiden og Pasvik vannområder

Figur 1: Kart over Tana vannområde. Område på østsiden av Tanafjorden i Berlevåg kommune ivaretas gjennom Varanger Halvøya vannområde.

2.1.2 Historie

Tana vannområde ble startet i 2013 som et pilotprosjekt med kommunene Berlevåg, Gamvik, Karasjok og Tana. I løpet av prosjektperioden (2013-2015) ble planarbeidet i tilknytning til de regionale vannforvaltningsplanene for perioden 2016-2021 utført. Tiltak fra første planrunde (2010-2015) ble også fulgt opp. Tana vannområde deltok i den første planrunden for vannforvaltningsplanene, men tiltak i fjordområdene var da ennå ikke innlemmet i arbeidet. Samarbeidet for hele vannområdet fortsatte i planperioden som startet i 2016. Fra og med planperioden 2022 - 2027 er hele Berlevåg kommune ivaretatt gjennom Varangerhalvøya vannområde.

2.1.3 Organisering

Tana vannområde er en del av Tana, Neiden og Pasvik vannregion, tidligere Norsk-Finsk vannregion. Koordinator deltar på møter i vannregionutvalget på vegne av kommunene i vannområdet.

Tana vannområde er organisert med en koordinator med sete i Tana kommune og et vannområdeutvalg med en administrativ og en politisk representant fra hver av kommunene Gamvik, Karasjok og Tana. Referansegruppefunksjonen ivaretas gjennom folkemøter og høringer. Det kan opprettes egne temagrupper.

2.1.4 Bruk og betydning

For innbyggerne i Tana vannområde er vannet en viktig ressurs, og det er derfor av interesse å sørge for en bærekraftig bruk og beskyttelse av vannet både for nåværende og fremtidige generasjoner.

Tanavassdraget er det største vassdraget i vannområdet og viktigste laksevassdraget i Norge. Laksen er en viktig del av samisk kultur langs vassdraget. Langfjordvassdraget er et annet viktig vassdrag i vannområdet. Begge vassdragene er nasjonale laksevassdrag.

Tanafjorden er nasjonal laksefjord. Den kan grovt sett deles inn i Indre og Ytre Tanafjord. I tilknytning til Ytre Tanafjord ligger to større fjorder Langfjorden og Hopsfjorden. I Tanafjordsystemet ligger det flere fiskemottak og havner for fiskebåter. Også i fjorden er laksen en viktig del av samisk kultur.

De øverste delene av nedbørfeltene til Anárjohka og Kárášjohka inngår i nasjonalparken Øvre Anarjohka. Tanamunningen naturreservat er et Ramsarområde, en våtmark av internasjonal betydning, særlig som fuglehabitat.

Vannet er en ressurs for så vel private hjem som for næringsvirksomhet. Gjennom fiske gir vannet arbeidsplasser både direkte ved fiskeri og indirekte ved turisme. Naturhusholdet er en viktig del av samisk kultur. Laksefisket i Tanadalen– og fjorden er en kulturbærer. Vann som

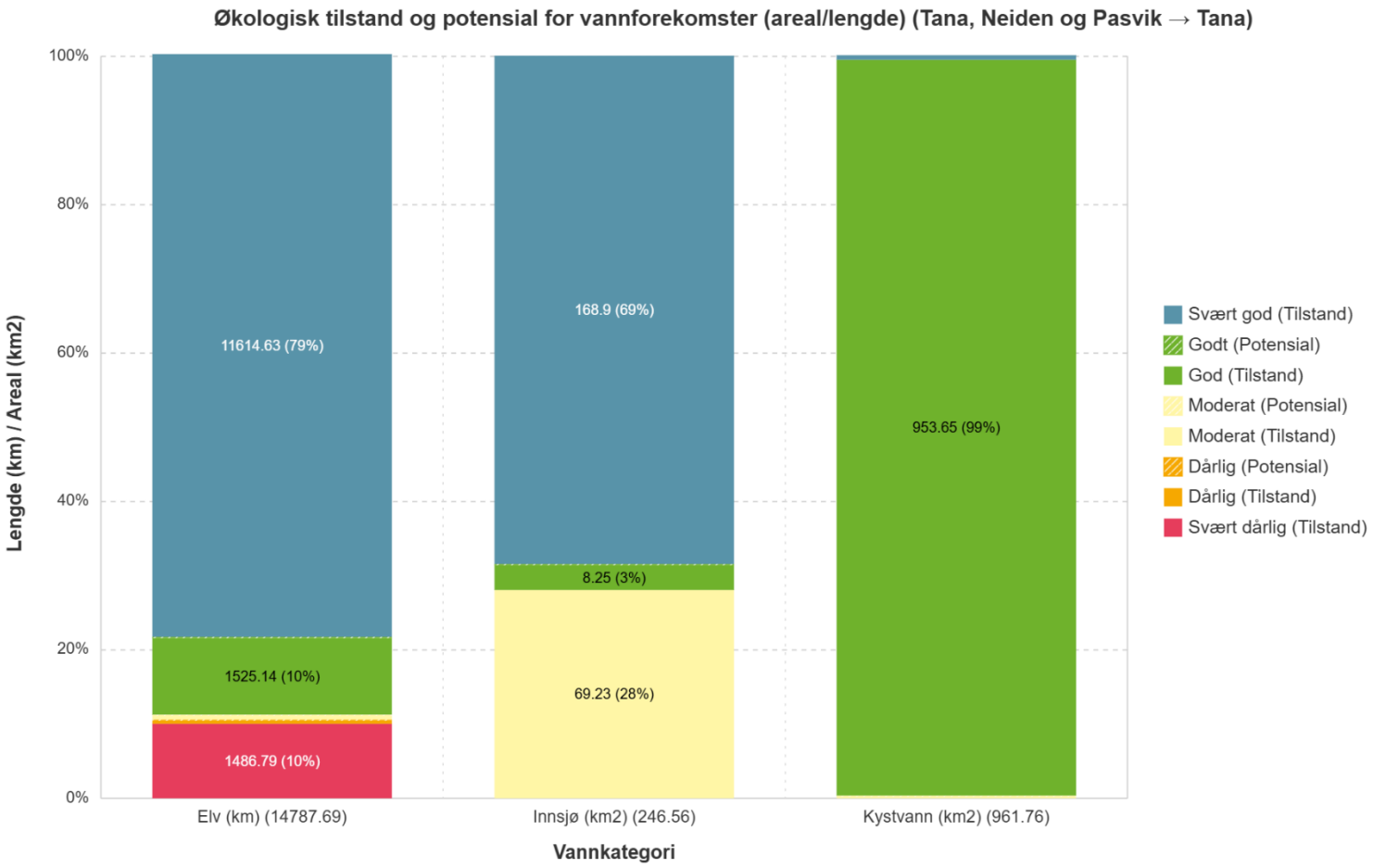
ferdselsåre er viktig både sommer og vinter. Vann er også en ressurs for rene estetiske opplevelser, for lek og rekreasjon, friluftsopplevelser og fritidsfiske generelt.

3. Miljøtilstand og miljøutfordringer

3.1 Økologisk og kjemisk tilstand

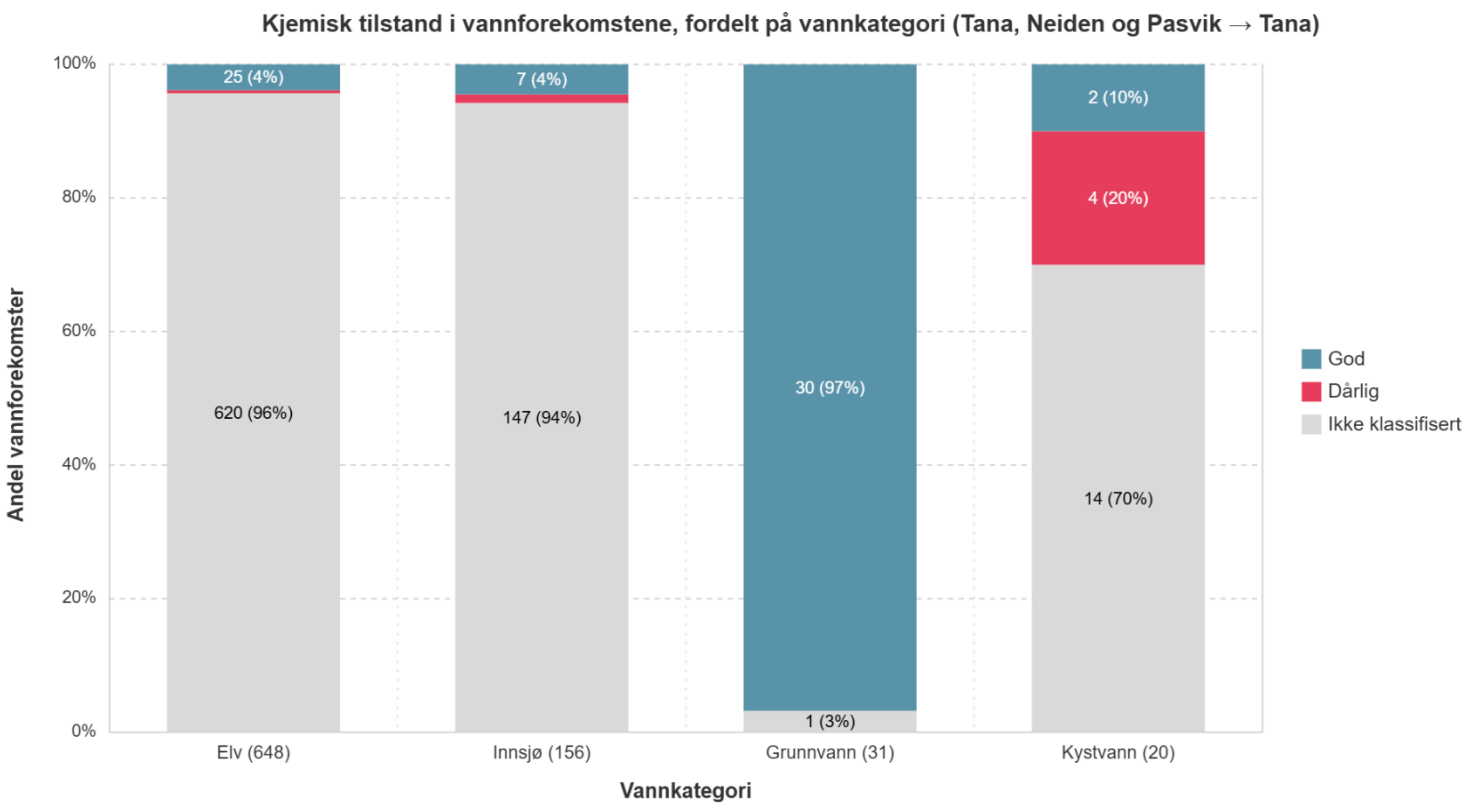
Miljøtilstanden beskriver hvordan det står til med vannet vårt. Miljøtilstanden omfatter økologisk og kjemisk tilstand i elver, innsjøer, kystvann og grunnvann. Økologisk tilstand i en vannforekomst blir vurdert ut fra tilstanden til vannlevende dyr og planter og leveområdene deres, og sier noe om mulighetene for å opprettholde gode og velfungerende økosystemer. Økologisk tilstand deles inn i fem tilstandsklasser fra svært god til svært dårlig. Kjemisk tilstand blir vurdert ut fra konsentrasjoner av de mest skadelige miljøgiftene og er enten god eller dårlig.

I noen vannforekomster har samfunnsnyttig aktivitet endret fysiske forhold i så stor grad at det ikke er mulig å nå miljømålene om god økologisk tilstand uten at det går vesentlig utover formålet med aktiviteten. Dette kan være inngrep som vannkraftregulering, flomforbygninger eller havneaktivitet. I slike tilfeller kaller vi vannforekomsten for sterkt modifisert (SMVF) og vurderer miljømålet etter hvor god den har potensialet til å bli, uten at det går vesentlig ut over samfunnsnytten av inngrepene. Miljømålene i SMVF oppgis som godt økologisk potensiale. 5 av 6 sterkt modifiserte vannforekomster ligger i Julelvvassdraget.

Figur 2: Økologisk tilstand og potensial for vannforekomster i Tana vannområde fordelt på vannkategoriene elv, innsjø og kyst. Tilstandsklasser fordelt på lengde eller areal per vannkategori. Figuren inkluderer områder i Berlevåg kommune.

79 % av elvstrekninger har svært god tilstand. Svært dårlig økologiske tilstand i elvevannforekomster skyldes tilstanden til laksebestandene i Tanavassdraget. Kvalitetsnorm for villaks gir svært dårlig tilstand. 69 % av innsjøareal har svært god tilstand. Innsjøen Golggotjavri i Tana kommune har moderat tilstand høyt innhold av sink og arsen i bunnsediment. Pga fremmedarten kongekrabbe oppnår de fleste vannforekomstene i sjø ikke svært god tilstand. For mer info og detaljer om økologisk tilstand i vannområdet, se «hovedutfordringer for Tana vannområde».

Figur 3: Kjemisk tilstand i vannforekomstene, fordelt på vannkategori

Klassifiseringen av kjemisk tilstand er kun basert på overvåkingsresultater. Derfor er størstedelen av vannforekomstene uklassifiserte. 30 av 31 grunnvannsforekomster har god kjemisk tilstand. I Kystvann er 4 av vannforekomstene med dårlig kjemisk tilstand områder med havner. For mer info og detaljer om økologisk tilstand i vannområdet, se «hovedutfordringer for Tana vannområde».

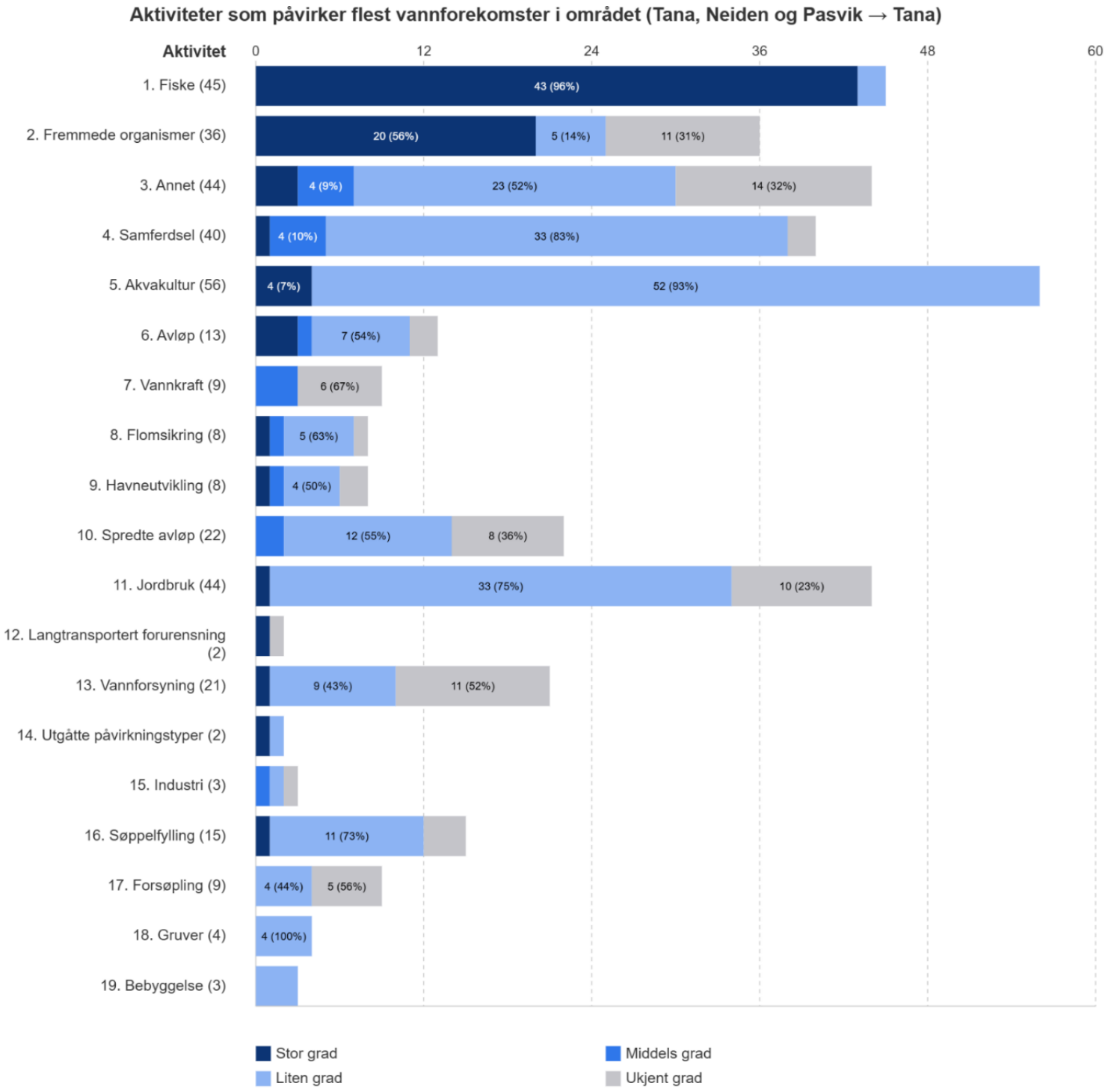
3.2 Hovedutfordringer i vannområdet

Dokumentet «Hovedutfordringer i Tana vannområde» beskriver påvirkninger på vannforekomster i vannområdet. Nedenfor omtales de største påvirkingene etter ny stastikk hentet fra vann-nett.no/water-statistics. For videre beskrivelser vises det til Hovedutfordringer-dokumentet.

3.2.1 Påvirkning: Fiske

I statistikk fra vann-nett (figur 4 nedenfor) kan man se at «Fiske» påvirker 43 vannforekomster i stor grad. Alle disse er i Tanavassdraget og det refererer til påvirkning ved fiske etter laks. Fisket etter laks i vassdraget har vært stengt siden 2021. Selv om fisket i Tanafjorden også har vært stengt siden da, og de 2 siste årene også i hele sjøområdet i Øst-Finnmark, er bestanden i Tanavassdraget fremdeles på et svært lavt nivå. Virkemiddeleier for tiltaket «Regulere fisket i Tanavassdraget, med mål om å øke antall gytefisk» er Miljødirektoratet, MD). Det ligger ikke andre påvirkninger på tiltaket enn «påvirket av fiske». Etter tradisjonell kunnskap er predatorkontroll viktig for laksebestanden, og lokale fiskere har observert at bestandene av

predatorer på laksen, særlig gjedde, har øket. Det er nå også vist fra vitenskapshold at predatorer har stor negativ innvirkning på laksebestanden. Når Laksefisket per 2026 er stengt på 6. året og bestanden ikke ser ut til å ta seg opp igjen, så må det også ses på tiltak ift. andre påvirkninger enn fiske. Predasjon må tas på alvor som påvirkning og det må settes i verk omfattende tiltak mot predatorer på laksen. Fra vitenskapshold er det nå også uttrykt at lav sjøoverlevelse er en annen årsak til at bestanden ikke tar seg opp igjen. Ift. det kan det ikke settes i verk tiltak i vassdraget. Vannområdet mener at årsaken til lav sjøoverlevelse i Øst-finnmark må klarlegges. Den lokale Den lokale laksekulturen ved elv og sjø er i ferd med å dø ut. Det haster med å få laksebestanden opp igjen.

Figur 4: Aktiviteter som påvirker flest vannforekomster i Tana vannområde. Berlevåg er inkludert.

3.2.2 Påvirkning: Fremmede organismer

Påvirkningen Fremmede organismer med stor grad er kongekrabbe i kystvannsforekomster. Kongekrabbe er registrert med stor grad av påvirkning i 20 vannforekomster i sjø.

Norske myndigheters forvaltning av kongekrabbe har to målsettinger:

1. å opprettholde et langsiktig fiskeri innenfor et avgrenset område i Øst-Finnmark, og

2. begrense spredningen av kongekrabbe utenfor dette området.
(Havforskingsinstituttet)

Påvirkningen Fremmede organismer med liten eller ukjent grad er for det meste Pukkellaks. MD er myndighet for tiltak i Tanavassdraget, i andre vassdrag Statsforvalteren.

3.2.3 Påvirkning: Annet

Påvirkningene med stor og middels grad gjelder dammer, barrierer og bekkelukking. Bl.a. Skippagurrabekken, Geaimmejohka og Basávžžejohka.

3.2.4 Påvirkning: Samferdsel

Påvirkningen Samferdsel gjelder fysisk inngrep ved vei i vassdrag, kulvert mv. og avrenning fra havneaktivitet, skipsfart, fritidsbåter og vegtransport.

3.2.5 Påvirkning: Akvakultur

Påvirkningen akvakultur med stor grad gjelder påvirkning fra rømt fisk pga genetisk effekt. Dette er registrert på Langfjordvassdraget. Påvirkning med liten grad gjelder lakselus både i langfjordvassdraget og Tanavassdraget. Det er ikke tillat med akvakulturanlegg for anadrome fisk i Tana vannområde.

3.2.6 Påvirkning: Avløp

Påvirkningen avløp gjelder utslipp fra renseanlegg og regnvannsoverløp. Stor grad gjelder Rássejohka/Fielbmá, NedreTana. Det er gitt utslippstillatelse for nytt renseanlegg ved landbruksskolen.

3.2.7 Påvirkning: Vannkraft

Påvirkningen vannkraft gjelder Julelvvassdraget. 3 vannforekomster er registrert med middels grad av påvirkning, 6 er registrert med ukjent grad av påvirkning.

4. Forslag til tiltak innenfor kommunalt ansvarsområde

4.1 Avløp

Kommunen er forurensningsmyndighet for mindre avløpsanlegg etter forurensningsforskriften kapittel 12 og 13. Kapittel 12 gjelder utslipp av sanitært avløpsvann fra bolighus, hytter og tilsvarende virksomhet med utslipp under 50 personekvivalenter (pe). Kapittel 13 gjelder utslipp av kommunalt avløpsvann fra mindre tettbebyggelser med samlet utslipp på minst 50 pe og under 2000 pe til ferskvann eller elvemunning og under 10 000 pe til sjø.

For større tettbebyggelser er Statsforvalteren myndighet etter kapittel 14. De behandler utslippstillatelser for utslipp som totalt er over 2000 pe til ferskvann eller elvemunning, eller over 10 000 pe til sjø. Statsforvalteren er også klageinstans for kommunens vedtak.

Som forurensningsmyndighet skal kommunen behandle søknader om utslippstillatelser, fastsette krav til rensing, føre tilsyn og følge opp at bestemmelsene i forskriften overholdes. Kommunen skal sørge for at utslipp innenfor sitt myndighetsområde oppfyller kravene i forurensningsloven og forurensningsforskriften, inkludert å følge opp anlegg som ikke overholder rensekrav. Dette omfatter både anlegg etablert etter 1. januar 2007 og eldre anlegg som må oppfylle kravene i kapittel 12 og 13.

Nasjonale føringer for planperioden 2028–2033 legger til grunn at alle avløpsanlegg skal tilfredsstille gjeldende rensekrav innen 2033, slik at miljømålene i vannforskriften kan nås. Finansieringen av kommunale vann- og avløpstjenester skjer gjennom vann- og avløpsgebyrer i tråd med selvkostprinsippet og prinsippet om at forurenser betaler.

Tilstand og utfordringer

I tana vannområde er det registrert 33 påvirkninger fra avløp.

Det er registrert 12 påvirkninger med punktutslipp fra regnvannsoverløp (1), renseanlegg 10 000 PE (1) og renseanlegg 2000 PE (10). 3 av sistnevnte med stor grad og 1 med middels grad.

Det er registrert 21 påvirkninger fra spredte avløp. 6 fra hytter og 15 fra separate avløpsanlegg. 2 av sistnevnte med middels grad.

De fleste vannforekomstene med registrert påvirkning fra avløp og spredte avløp er med liten eller ukjent grad.

I Tana kommune gjennomføres det tiltak ved 2 renseanlegg for perioden 2022-2027. Det gjøres kartlegging ved kommunalt renseanlegg i Rustefjelbma. Det er gitt utslippstillatelse for nytt renseanlegg ved Tana videregående skole, Tana.

I Tanavassdraget er det gjennomført tiltak innen Tilsyn og kontroll med små avløpsanlegg på strekningen fra Tanamunningen til Šuoššjavri. Ca 1300 anlegg er gjennomgått med finansiering gjennom Interreg (EU-prosjekt). Det er laget tilsynsplaner for hver av kommunene Karasjok og Tana. Tilsyn etter planene er lagt inn som tiltak for perioden 2028-2033

Karasjok kommune gjennomfører i perioden 2022-2027 tiltakene «Utbedringer ved Karasjok avløpsrenseanlegg (1106-1181-M)», «Separering av avløpsnett og utbedringer på ledningsnettet i Karasjok (1106-1180-M)» og «Forprosjekt ledningsanlegg renseanlegget -

sentrum nord (1106-1294-M)». I hver disse tiltakene er det samlet flere tiltak. I alt er 18 tiltak totalt i disse tiltakspakkene. Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for renseanlegget.

Effekt av klimaendringer

Klimaendringer forsterker utfordringene i avløpssektoren. Økt nedbør og hyppigere ekstremregn belaster avløpssystemene ytterligere, noe som øker risikoen for overbelastning, utslipp av urenset avløpsvann og redusert renseeffekt. Mer overvann og innlekking gir høyere mengder fremmedvann i ledningsnettet, mens havnivåstigning og stormflo kan føre til inntrenging av sjøvann i anlegg i kystområder. Samlet sett gjør dette avløpsinfrastrukturen mer sårbar og øker behovet for både fornyelse og klimatilpasning.

Tiltak

I Tana vannområde utarbeides det nye vann og avløpsplaner i kommunene Gamvik (inkl. digitalisering), Karasjok og Tana. Tiltaksnummer hhv. 1106-1327-M, 1106-1329-M og 1106-1330-M. Tiltak fra tidligere planer avsluttes, nye tiltak fra kommende planer vil legges inn i vann-nett. For Tana og Karasjok kommuner er det lagt inn tiltak på Tilsyn og kontroll med små avløpsanlegg, 1106-1337-M. Tiltak på utarbeiding av tilsynsplaner som en del av interregprosjekt Tana Interreg 1, er ferdigstilt, 1106-1173-M.

Vurdering av måloppnåelse

Håndtering av avløpsvann er en kommunal oppgave som krever mye ressurser, i form av kunnskap, kompetanse, finansiering og daglig drift. Både nye anlegg og oppgraderinger i eksisterende avløpsanlegg krever finansiering gjennom gebyrer fra abonnenter til selvkost. Dette må vedtas politisk i kommunestyrene.

Tana vannområde har stor utstrekning og spredt bebyggelse. Dette gjør at det er forholdsvis få husstander som er tilknyttet felles avløpsanlegg. I tillegg til at relativt få er tilknyttet fellesanlegg er det også flere mindre tettbebyggelser som har egne renseanlegg. Slik at i tillegg til at det er få innbyggere totalt sett å fordele kostnad på, blir det også få husstander per renseanlegg, som også medfører høyere kostnad per tilknyttet husstand. Infrastruktur og rensing av avløp blir levert innbyggerne til kostpris. I Tana vannområde er man bevisst ansvaret ved at man har svært viktige vassdrag og fjordområder, men opplever samtidig at kostnaden for å fylle rensekravene er stor.

Positive virkninger for økosystem og samfunn

Påvirkningsfaktor	**Aktuelle tiltak**	**Nytte for økosystemene**	**Nytte økosystemtjenester**

Fosfor, nitrogen, organisk materiale,	Nye avløpsplaner som vedrører Renseanlegg og Ledningsnett Tilsyn med små avløpsanlegg	Redusert algevekst Bedre forhold for bunndyr og fisk	Bedre badevannskvalitet Smitteforebyggende Økt kvalitet som rekreasjonsområde

Tabell 1: Positive virkninger for økosystem og samfunn

4.2 Jordbruk

Hva sier lovverket og nasjonale føringer om landbruk?

Forurensingsloven setter klare krav til all virksomhet når det gjelder forurensning. For landbruket er det laget egne forskrifter som regulerer utslipp. I lovverket finnes det hjemler som gir kommunen og fylkesmannen mulighet til å stille strengere krav til miljøtiltak i landbruket. Etter Forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav har kommunen adgang til å stille mer restriktive eller lempelige krav til spredningstidspunkt ut fra situasjonen lokalt. Tilsvarende kan man stille mer restriktive krav til spredeareal og mengde. Det stilles også krav om at bruk av gjødselvarer skal skje etter Forskrift om gjødslingsplanlegging. Denne stiller krav om et næringsregnskap i balanse. Dette hinder unødig avrenning av næringsstoffer. Det gis støtte til tiltak som er mer miljøvennlig enn normal jordbruksdrift. Dette finansieres gjennom regionale miljøtilskudd (RMP) og spesielle miljøtilskudd i landbruk (SMIL).

Fylkesmennenes og kommunens hjemler til å stille krav til gjennomføring av miljøtiltak skal tas i bruk der det er nødvendig for at miljømålene etter forskriften nås, fortrinnsvis innen den til enhver tid gjeldende planperiode.

Tilstand og utfordringer

I Finnmark er det om lag 148 500 dekar jordbruksareal og utgjør omtrent 0,5 prosent av fylkets landareal. For Tana kommune er tallet 0,7 og for karasjok kommune 0,1. Påvirkninger fra landbruket er derfor en mindre utfordring i Tana vannområde. Samlet sett er vannforekomstene i Tana og Karasjok resipient for 32 000 dekar fulldyrket mark fordelt på 80 gårdsbruk, 2408 storfe og 2502 vinterfora sau. Gamvik (i Tana vannområde) har 167 dekar fulldyrket mark fordelt 3 gårdsbruk og 76 vinterfôra sau.

43 vannforekomster, hvorav 19 er grunnvannsforekomster og 1 er kystvann, er registrert med jordbruksrelatert påvirkning i Tana vannområde. 42 med liten eller ukjent grad og 1 med stor grad. For sistnevnte gjelder påvirkningen egentlig bekkelukking pga. infrastruktur. For en med liten grad, Rustefielbma nedstrøms avløpsanlegg, gjennomføres i perioden 2022-27 tiltak med kartlegging. Tiltaket er registrert i forbindelse med kommunalt renseanlegg i Rustefielbma og behandlet i kapittel om avløp.

Følger av varmere klima med mer nedbør

Et varmere klima med mere nedbør kan gi mere utvasking av næringsstoffer. Dette kan motvirkes med biologiske dammer for utfelling og (større) vegetasjonssoner.

Varmere klima vil kunne føre til mindre snømengder som vil kunne medføre mindre vannføring under vårflom slik at mindre jordbruksareal blir rammet. Men det er mange variabler som bestemmer størrelsen på vårflommen, bl.a. temperatur og nedbør i form av regn. Isforholdene endrer seg ved at mer is smelter før flommen slik at flom med stor isgang blir sjeldnere. Det reduserer faren for isdemninger med lokalt høy vannstand til følge. Nedbørsflommer vil ventelig bli et større problem i mindre elver og bekker. Små vassdrag reagerer raskt på intens nedbør. Økt frekvens av ekstremnedbør gjør at disse elvene oftere vil gå over sine bredder.

Varmere klima gir lengre vekstsesong, slik at en større del av husdyrgjødsla kan spres i vekstsesongen, noe som gir mindre næringstap.

Isbrann kan forekomme hyppigere ved varmere klima. Tidligere varmere perioder kan gi snøsmelting. Når været slår om igjen til kaldere vær kan det bli et islag på dyrket mark. Ved sol kan det da bli isbrann. I områder hvor det slåes kun en gang i sesongen blir det forholdvis dyrere å reparere skader enn i områder hvor det slåes to ganger i sesongen, med nåværende støtteordning som dekker for skader på 70% av areal. Isbrannskader kan påvirke avrenning.

Tiltak

Ingen av vannforekomstene er i fare for å ikke nå god miljøtilstand på grunn av påvirkninger fra landbruk, og tiltak er derfor ikke foreslått i tiltaksprogrammet.

4.2 Vannforsyning og drikkevann

Kommunen har ansvar for å sikre en trygg, stabil og helsemessig tilfredsstillende drikkevannsforsyning i tråd med drikkevannsforskriften. Dette innebærer å beskytte drikkevannskilder mot forurensning, etablere og vedlikeholde hensynssoner, gjennomføre nødvendig overvåking og sørge for at planlegging etter plan- og bygningsloven ivaretar drikkevannshensyn.

Nasjonale føringer for planperiode 2028-2033 gir ambisjoner om at alle vannforekomster med uttak av drikkevann skal være beskyttet mot forurensning, at kommunal samfunnsplanlegging skal sikre innbyggerne trygt drikkevann, og at kommunene skal ha helhetlige planer og tiltak som ser vann, avløp og arealbruk i sammenheng. Videre forventes det at følgende krav legges til grunn:

- Direkte utslipp av urenset avløpsvann til vannforekomster avsatt til uttak av drikkevann, skal være sanert
- Drikkevannsforskriftens krav om analyser av råvannsprøver skal gjennomføres og inngå i overvåkingsprogram for vannforekomster avsatt til drikkevann
- Alle overflate- og grunnvannsforekomster som benyttes til uttak av drikkevann, bør være registret i den digitale innmeldingsløsningen, og om nødvendig ha hensynssoner med tilhørende planbestemmelser
- Ny aktivitet eller nye inngrep i en vannforekomst som medfører at miljømålene i vannforskriften ikke nås eller at tilstanden forringes, skal ikke tillates når vannforekomsten benyttes til uttak av drikkevann dersom dette kan medføre økt behov for rensing av drikkevannet

Tilstand og utfordringer

Tana kommune

I Tana kommune er 67% av befolkningen tilknyttet kommunale vannverk, 31% private vannverk og 2% private brønner/enkeltanlegg. Tana kommune har 4 godkjenningspliktige vannverk med 1969 fastboende tilknyttet og 6 mindre vannverk som forsyner 54 husstander, fritidsboliger inkludert. Antallet personer som er tilknyttet øker om sommeren. I Tana kommune er det 3 private vannverk som til sammen forsyner 920 personer. Det største av disse, Gjeddevann vannverk, forsyner 700 personer. Lišmmajávri kommunale vannverk forsyner en befolkning på ca 1300 personer. Kommunesenteret Tana bru får vann fra Lismmajávre.

Det har vært problemer med periodevis bakterieøkning i vannet fra Lišmmajávre. Dette har medført kokevarsel. Det er gjennomført tiltak ved å forlenge inntaksledning slik at den ligger mye dypere og således ikke er så sårbar. Det ligger tiltak på klausulering ift. bruk av vannet og områdene rundt. Verneregler tas inn som bestemmelser til hensynssoner i arealdelplan som er under arbeid.

Karasjok kommune

Karasjok vedlegg 11 «Tiltak - Sanering og utbygging av ledningsanlegg for vann, avløp og overvann» til «Hovedplan vann 2018 – 2026» opplyser at det har opparbeidet seg et stort etterslep i det kommunale ledningsnettet for vann, avløp og overvann. På vannledninger er det den tekniske tilstanden på ledningen og kapasiteten i forhold til brannvannskravet som er problemet. Alle ledningstiltak er samordnet med hensyn på vann, avløp og overvann. Karasjok kommune har fortsatt en del områder hvor man operer med felleskummer for vann- og avløp. Dette gjelder deler av sentrum nord, Oalgevarre og deler av Oalgejohka. Det er ikke tilfredsstillende i forhold til dagens krav om hygienisk sikkerhet. Det er lagt inn tiltak for dette for planperioden 2022-27. Ny plan for vann og avløp er under utarbeidelse.

For vannforsyning har Karasjok kommune følgende strategi for prioritering av tiltak:

- Prioritering ut fra forsynings- og hygienisk sikkerhet.
- Prioritering av lednings- og reservoartiltak ut fra brannvannskapasitet til nærings- og boligområdene

Karasjok kommune har sin hovedforsyning til tettstedet Karasjok fra overflatekilden Ravdojohka. Kommunen drifter også vannverkene Šoušjávre, Jergul og Grensen. I Karasjok kommune er det også to mindre private vannverk Dorvunjarga og Gahtajohka. Nedslagsfeltene til vannverkene Ravdojok, Jergul, Šoušjávri, Grensen og Gahtajohka har tiltak om klausulering. Arealdelplan er under arbeid.

Gamvik kommune

Gamvik kommune eier vannverk for Skjånes og Nervei i Tana vannområde. Skjånes er godkjent etter drikkevannsforskriften, mens Nervei vannverk er et såkalt meldepliktig vannverk. Råvannskvaliteten (vannet slik det opptrer i naturen) er av god kvalitet. Alt drikkevann behandles likevel før det slippes ut på forsyningsnettet slik at tilfeldige bakteriologiske forurensninger forhindres og at drikkevannsforskriftens kvalitetskrav overholdes. Behandling av vann krever elektrisk strøm. Det finnes derfor nødstrømsaggregat ved alle vannverkene. Nedslagsfelt og vanninntak er beskyttet med klausuleringer; dvs. regler som forhindrer uheldige tiltak eller uheldig aktivitet som kan innvirke negativt på vannkvaliteten.

Tiltak

Det ligger tiltak om klausulering av nedslagsfelt til Lišmmajávri vannverk i Tana kommune (1106-1220) og Rávdujok (1106-1214-M), Jergul (1106-1215-M), Grensen (1106-1216-M), Gahtajohka (1106-1223-M) og Šuoššjavri vannverk i Karasjok kommune. Innarbeidelse av disse i arealplaner er sannsynligvis ferdig i inneværende periode 22-27. Hvis ikke kan tiltak overføres til neste periode. Det ligger også tiltak på skilting på flere språk ved drikkevannskilden Lišmmajávri, 1106-1221-M, Tiltaket kan om nødvendig overføres til neste periode.

I Tana vannområde utarbeides det nye vann og avløpsplaner i kommunene Gamvik (inkl. digitalisering), Karasjok og Tana. Tiltaksnummer hhv. 1106-1327-M, 1106-1329-M og 1106-1330-M. Nye tiltak innen drikkevann legges inn i vann-nett.

Vurdering av måloppnåelse

Tiltak i gjeldende og kommende vann og avløpsplaner skal sørge for rent drikkevann og etterleve krav i aktuelle forskrifter og nasjonale føringer.

Utfordringer for gjennomføring av tiltak menneskelige ressurser og finansiering. Spredd bebyggelse gjør at det er behov for flere vannverk som alle skal driftes og trenger investeringer for vedlikehold og oppdatering.

4. 3 Forurensning

Kommunen har et sentralt ansvar for å håndheve forurensningsloven på lokalt nivå, særlig i saker som gjelder forurensning der det ikke kreves statlig tillatelse. Etter forurensningsloven §§ 7, 28 og 48 skal kommunen føre tilsyn, behandle forurensningssaker og gi nødvendige pålegg for å forebygge, begrense eller stanse ulovlig forurensning. Dette inkluderer også ansvar for å sikre at forurensning som følge av overvann og snødeponier ikke påvirker vannmiljøet negativ.

Kommunen har plikt til å opprettholde beredskap mot akutt forurensning og håndtere mindre akutte utslipp lokalt. Ved større hendelser skal kommunen varsle og samarbeide med Statsforvalteren, Kystverket og andre relevante myndigheter.

Nasjonale føringer fremhever at påvirkning fra overvann er en økende utfordring, særlig for små og sårbare vannforekomster. Som planmyndighet skal kommunen vurdere behovet for lokale tiltak som hindrer spredning av forurensende stoffer med overvann. Det viktigste virkemiddelet er å stille klare krav i arealplaner.

Tilstand og utfordringer

Slam og avfall

Kommunene samler inn slam og avfall og slik de er pålagt etter §§ 26 og 30 i forurensningsloven. Karasjok og Gamvik kommuner er medeiere og tilknyttet et interkommunalt samarbeid gjennom Finnmark Miljøtjeneste AS, som har som formål å samle inn og behandle avfall, herunder slam fra avløpsanlegg såvel private som kommunale. Tana kommune er medeier i Øst-Finnmark avfallsselskap AS (ØFAS AS) som har fokus på forvaltningsoppgaver innenfor renovasjon/slam for eierkommunene og næringsrenovasjon i Finnmark. Gjennom eierskapet oppfyller kommunene krav i § 29 i forurensingsloven. Spesialavfall (§31) og næringsavfall (§32) håndteres også av avfallselskap som eies av kommuner.

Forsøpling

9 vannforekomster er registrert med forsøpling i liten grad eller ukjent grad. 5 av disse gjelder krigsetterlatenskaper som omtales for seg. 4 gjelder saker som er ferdige.

Punktutslipp fra søppelfyllinger

Det er registrert punktutslipp fra søppelfyllinger i 14 vannforekomster. 11 er registrert med liten påvirkning, 2 med ukjent påvirkning. Vannforekomsten 234-770-R Mánnevárbogijogaš ved Mánnevárre nedlagte avfallsfylling (Karasjok kommune) er registrert med stor påvirkning. Undersøkelser av i grunnvann i 2016 viste bl.a. forhøyede verdier nikkel. Foreslått tiltak:

«Vurdere behov for undersøkelser ved Mánnevárbogijogaš avfallsdeponi», lagt inn statsforvalteren. Akvaplan NIVA har gjort nye undersøkelser. Konklusjonen er at Mánnevárbogijogaš er lite negativt påvirket av søppeldeponiet ved Mannevárre. Avfallsfyllingen var med i et overvåkingsprogram for avrenning til resipient fra nedlagte kommunale avfallsfyllinger i Tana vannområde. Programmet gikk i årene 2013 til 2017. I alt 15 avfallsfyllinger i kommunene Gamvik, Berlevåg, Lebesby, Karasjok og Tana ble befart og/eller prøvetatt.

Krigsetterlatenskaper

Det ble dumpet krigsmateriell i elver/innsjøer ved Karasjok tettsted av tyske styrker ved tilbaketrekningen og under oppryddingsarbeidet etter krigen. Det ligger tiltak, 1106-42-M, 1106-41-M og 1106-1116-M, om «Problemkartlegging: dumping av krigsmateriell i elver og innsjøer ved Karasjok tettsted» med kommunen som virkemiddeleier på flere vannforekomster i området som alle ligger i Tanavassdragets nedbørfelt. Tiltaket avsluttes når planperioden 2022-2027 utløper. Da er det ikke mer kommunen/vannområdet kan gjøre. Det har bl.a. vært hentet inn tilbud på lokalisering av krigsetterlatenskaper, 3,3 millioner (2021), og vært befaring med tidligere forsvarspersonell. Før perioden er omme vil det søkes å finne flere vitner og få oversikt over tidligere ryddinger. Det dukker jevnlig opp krigsmateriale. For å få ta bunnprøver må området først sikres.

Forsvaret tar ikke ansvar for å leite opp krigsetterlatenskaper, men rydder udetonerte eksplosiver som er kommet i dagen. Norge har overtatt eierskapet til krigsetterlatenskapene fra Tyskland. Karasjok kommune kan ikke ta ansvar for leting og lokalisering og anser det som høyrere myndigheters ansvar.

Tema ble tatt opp i Grensevassdragskommisjonen i 2024. Da anbefalte kommisjonen bl.a. følgende:

- Ansvar og myndighetsforhold knyttet til krigsetterlatenskaper i Norge bør avklares.
- Staten v/statsforvalter tar koordineringsansvaret med å initiere et møte med ansvarlige myndigheter og kompetansemiljøer. 4.9.2024
- Ansvarlige myndigheter bør skaffe nok ressurser til kartlegging av forurensning, kartlegging av omfanget både med hensyn til type krigsetterlatenskaper og mengde som er dumpet, samt vurdere den fremtidige forurensningsfare.

Anbefalingen ble videreført i 2025.

Krigsetterlatenskaper var også tema i grensevassdragskommisjonen i 2026.

05.05.2026 gjorde stortinget 2 vedtak til Representantforslag om en plan for håndtering av sprengstoff og ammunisjon i norsk natur og i kystnære farvann:

Vedtak 681

Stortinget ber regjeringen lage en samlet oversikt over kjente og antatte mengder sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann, og gjøre en vurdering av hvordan tilknyttet risiko effektivt kan reduseres, der nytte og kostnader ses i sammenheng.

Vedtak 682

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2026 lage og legge frem en plan for prioritering og rydding av sprengstoff og ammunisjon som finnes i norsk natur og kystnære farvann.

Det vil ventelig komme tiltak som følger opp stortingsvedtakene. Det er forventes at oversikt og plan hhv. vedtak 681 og 682, innebefatter aktuelle områder ved Karasjok.

*Kvikksølv etter tidligere gullgraving i **Anárjohka- og Kárášjohkavassdragene***

I nedbørfeltene til Anárjohka og Kárášjohka har det siden andre halvdel av 1800-tallet vært gullgraving. Fram til krigen og muligvis etter det også har en metode til å utvinne gullet involvert bruk av kvikksølv. Tanavassdragets fiskeforvaltning har påvist kvikksølv på en utvinningslokalitet. Dr. Harald Bjørlykke skriver i hans arbeider om gullgravere som har brukt kvikksølv. Det er ellers godt kjent at det ble brukt kvikksølv tidligere til utvinning av gull.

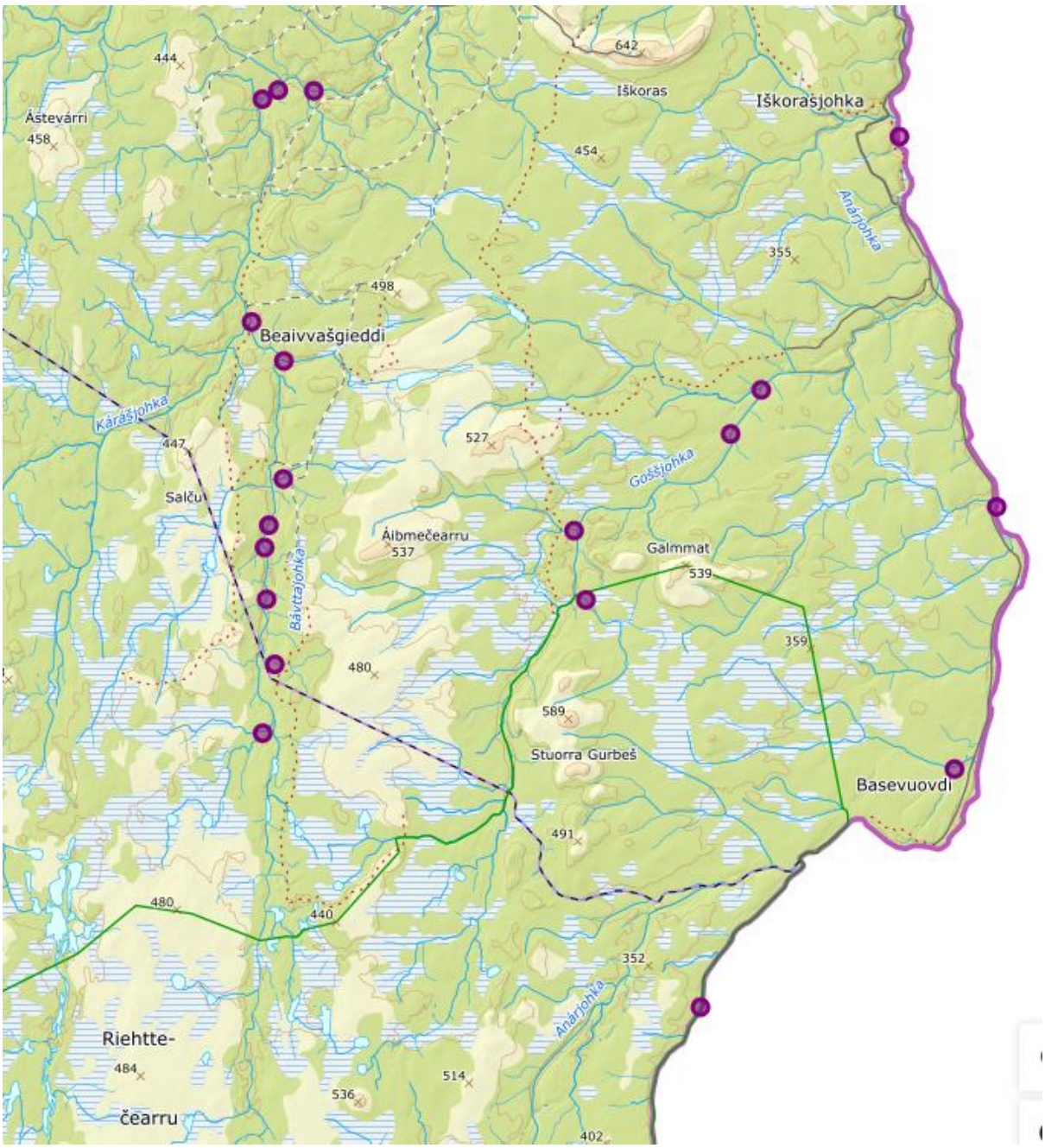
Bjørlykke skriver i «De Alluviale gullforekomster i Indre Finnmark» (1966) at:

«*steder hvor det har vært drevet gullvasking eller større undersøkelsesarbeider er ved Karasjokka, Baltos gullfelt ved Noaiddejavre og Storfossen gullfelt. Ved Bavtajokka har man Kristiansens gullfelt ca. 1 km ovenfor Beivassgiedde og Sargejok gullfelt som ligger ved elven Sargejokka som er en liten bielv til Bavtajokka. Videre har der vært drevet prøvevasking ved Gæssajokka, Gednojokka og ved Gullelven*.

Ved Gorzzejokka har der vært drevet gullvasking ved Jentoftstuen og det har vært drevet undersøkelsesarbeider flere steder ved munningen av Vuozeljokka.

Ved Annarjokka har der vært drevet omfattende prøvedrift ved Annarjokkas gamle elveleie i Helligdalen og ved Skiecamjokka har Jon Balto i Iskurasjok vasket gull på et felt som ligger ca. 3 mil ovenfor Helligskogen.»

I denne boken og i «dagbok for reiser i karasjoktraktene 37 og 38» beskrives det også andre steder hvor det har vært gullvasking eller prøvevasking. Norges gelologiske undersøkelser har også en kartressurs som viser lokaliteter. Lokalitetspunkter for gullgraving er lagt inn i kartutsnitt under. Se beskrivelse av tiltak for berørte vannforekomster.

Figur 5: Lokaliteter for tidligere gullvasking og prøveundersøkelser vist med lilla punkter.

Effekt av klimaendringer

Tana vannområde har Klimaendringer kan forsterke spredningen av forurensning til vannmiljøet. Mer intens nedbør og hyppigere flom gir økt avrenning, noe som gjør at forurensning lettere transporteres til bekker, elver og kystvann. Kraftigere værhendelser og økt erosjon kan også virvle opp sedimenter som inneholder gamle miljøgifter, slik at tidligere forurensning på nytt blir mobilisert. For kommunene innebærer dette at klimaendringer kan forsterke effekten av eksisterende påvirkninger, gjøre arealbruk og overvannshåndtering enda viktigere, og øke behovet for forebyggende tiltak.

Tiltak

1106-1377-M Undersøkelser om kvikksølv etter tidligere gullutvinning i Kárášjohka og Anárjohka nedbørfelter.

Det er behov for mer kunnskap om kvikksølvforekomstene og risiko for avrenning til vassdrag fra tidligere utvinningsområder. Sommeren 2027 skal derfor lokaliteter befares. Søknad om midler til undersøkelser av tidligere utvinningsområder og berørte vassdrag leveres januar 2028. Tiltaket koordineres av vannområdet i samarbeid med Karasjok og Kautokeino kommuner og Finnmarkseiendommen (FeFo).
Vannforekomster knyttet til tiltaket:

- Kárášjohka - mellom Beaivvašgieddi og Stuoragorŋi • 234-452-R
- Kárášjohka - mellom Stuoragorŋi og samløp med Iešjohka • 234-458-R
- Bávttajohka • 234-334-R
- Bávttájohka nedre bekkefelt • 234-1278-R
- Geassajohka • 234-1271-R
- Anárjohka nedre • 234-217-R
- Goššjohka nedre • 234-1253-R
- Vuččoljohka • 234-1262-R
- Goššjohka midtre • 234-1260-R
- Goššjohka midtre bekkefelt • 234-1259-R
- Aibmejohka • 234-1264-R
- Cáskinjohka • 234-87-R
- Gietnjojohka bekkefelt • 234-1275-R (kautokeino kommune)
- Skiehččanjohka • 234-896-R (kautokeino kommune)

Vurdering av måloppnåelse

Tiltaket «1106-1377-M Undersøkelser om kvikksølv etter tidligere gullutvinning i Vassdrag i Karasjok» vil avklare om det er behov for opprydning eller andre tiltak. Tiltaket forutsetter at gis midler til undersøkelser.

Karasjok kommune vurderer hensynssoner til gullutvinningslokaliteter i kommuneplanens arealdel som er under revisjon.

4. 5 Andre tiltak og satsningsområder

4.5.1 Restaurering av myr

Ved Karasjok tettsted, i området Latejogaš, er det lagt inn tiltak problemkartlegging som grunnlag for eventuell myrrestaurering. I 3 områder, et på 40m x 40m, et på 100m x 50m og et på 20m x 50m, med tilknytning til hverandre er det det tatt torv. Det har etterlatt sår i

terrenget og vannansamlinger der det opprinnelig var myr. Kartleggingen skal avklare behovet for og mulighetene for restaurering av området. Tiltaksnr: 1106-1378-M.

4.5.2 Vandringshinder ifm. vei

I forbindelse med befaring av vandringshinder i Kobbvikelva (Hopsfjorden bekkefelt vest (Vierca - skogfjordneset) • 232-8-R) med utløp til Hopsfjorden, ble det observert at polstring ifm. Kulvert under Fv 8074 kan være vandringshinder ved lave vannstander. Det har vært kontakt med Fylkeskommunen om dette. Det ligger inne tiltak 1106-1331-M Problemkartlegging kobbvikelva. Et stykke nedenfor kulvert er det blitt et vandringshinder etter storflom høsten 2024.

I Anárjohka bekkefelt er det i 2024 gjennomført utbedring av vandringshinder under vei i Čáhppesjohka og Ráitejohka, sistnevnte er FeFo-vei (1106-1128-M). Det gjennomføres befaring i Ruvvašjohka sommeren 2027 (1106-1332-M Problemkartlegging Ruvvašjohka) og i to sidebekker til Goššjohka ifm. skogsbilvei (Goššjohka nedre bekkefelt – 234 -1257-R). Det undersøkes også for potensielle vandringshinder ifm. vei langs Kárášjohka (Kárášjohka - bekkefelt - mellom Stuoragorŋi og samløp med Iešjohka – 234-486-R). Det tas utgangspunkt i tidligere kartlegginger og bekker hvor det ikke er konkludert ift. potensiale for utbedring. Lignende vil gjøres i Tana kommune for kommunale veier.

4.5.3 Restaurering av Julelvassdraget

Øverste del av vassdraget, Fáhccebealjohka og Guorrelattu er overført til Kongsfjordvassdraget ved utbyggingen i 1952. Etter dette har sjørøyebestanden i vassdraget blitt kraftig redusert. I perioden fra ca 1950 og fram mot 1980-årene ble det også gjennomført mange store flom- og erosjonssikringsanlegg i nedre del av Julelvvassdraget. Dette har medført at den rødlistede arten polarvalmue ikke lenger er å finne i vassdragets nederste del.

Fra 2012 og framover er det gjennomført en rekke tiltak for å restaurere vassdraget. Forbygninger har vært fjernet eller flyttet, flommark er gjenopprettet, sideløp er gjenåpnet, terskler er justert og kulper har blitt gravd opp.

For perioden 2022-27 ligger det tiltak om Fjerning av forbygning på nordsiden av Julelva under Várášnjunni for restaurering av flommark (1106-1224-M). Dette tiltaket gjennomføres av NVE. I sidevassdraget Basávžžejohka ligger det tiltak på utbedring av vandringshinder ved vanninntaksdam (1106-1142-M) og utbedring av terskel under fylkesvegbro (1106-29-M). Sistnevnte utføres av Fylkeskommunen. For perioden 2028-33 ligger det tiltak om å vurdere pålegg om undersøkelser i hovedelven opp til demning (1106-1339-M), lagt inn av miljødirektoratet. Tidligere undersøkelser hadde betydelige mangler.

Det jobbes ellers med tiltak i sidebekken Petter Morsobekken (NVE utførende) og det ses på mulighet for gjenoppretting av sidebekken Ingabekken.

Fáhccabealjohka, strekningen som nå er overført til Kongsfjordvassdraget, var tidligere hovedgyteområde for sjørøya i vassdraget. For at sjørøya igjen skal få tilgang til dette området må det bygges fisketrapp. For perioden 2028-2033 er det lagt inn tiltak om problemkartlegging på denne strekningen og Fáhccabealjohka-strekning nedenfor demning. Lagt inn av Statsforvalteren. Hhv. tiltaksnummer 1106-1369-M og 1106-1374-M.

Det kan ellers gjøres temperaturkartlegging og kartlegging av vandringsmønster og genetikk.

5. Forslag til tiltak hos andre sektormyndigheter

5.1 Tiltak i Langfjordvassdraget

På langfjordvassdraget ligger det 4 tiltak for perioden 2028-33.

- Tiltak om utfisking av Pukkellaks, langt inn av Statforvalteren. (1106-1352-M)
- Tiltak om uttak av rømt oppdrettsfisk, lagt inn av fiskeridirektoratet. (1106-1338-M)
- Tiltak om overvåking/ kartlegging av genetisk innkryssing i bestander – Laggo, lagt inn av miljødirektoratet (1106-1336-M)
- Kartlegge etter fremmede arter - Eaštorjohka bekkefelt (1106-1316-M)
    - Kostnad er anslått til kr 100 000. Det beskrives at en DNA test vil kunne kartlegge alle arter i vannet. Bakgrunnen er mistanke om fiske med levende agn.
    - Eaštorjavri i Langfjordvassdraget ligger i Lebesby kommune som da er virkemiddeleier.

I 2026 har vannområdet støttet Gamvik jeger og fiskeforening med kr. 100 000 til innkjøp av kamera for overvåking av fiskeoppgang.

5.2 Regulere fisket i Tanavassdraget, med mål om å øke antall gytefisk (1106-1326-M)

Klima- og miljøministeren og Klima- og miljø departementet har det øverste ansvaret for lakseforvaltningen. Miljødirektoratet ligger under departementet og har ansvar for forvaltningen av Tanavassdraget. De skriver følgende om tiltaket i regionalt tiltaksprogram:

"Målet for lakseforvaltningen er at laksebestandene skal oppnå gytebestandsmålene, og at vi kan høste av det naturgitte overskuddet. Gytebestandsmålet forteller oss hvor mye rogn eller gytefisk det minimum bør være for at vannforekomsten skal få dekket produksjonspotensialet (bæreevnen) av atlantisk laks, og dermed legge grunnlag for en levedyktig bestand med normalt høstbart overskudd på lang sikt. Ved siden av redusert sjøoverlevelse, medfører påvirkning som følge av overfiske av atlantisk laks at flere vannforekomster i Tana, Neiden og Pasvik vannregion ikke oppnår miljømålet om god økologisk tilstand. Svekkede laksebestander fører til at naturlig predasjon får større betydning, noe som sannsynligvis også kan bidra til at det ikke oppnås et høstbart overskudd i Tana i dag."

I 2026 var tanavassdraget stengt på 6. året. Fiske etter laks i sjø med garn var stengt i hele Øst-Finnmark. Bestanden ser foreløpig ikke ut til å ta seg opp igjen, etter at det er innført fiskestopp.

Etter lokal og tradisjonell kunnskap har bestander av predatorer økt. Dette er en følge av begrensede muligheter for å ta ut predatorer og samfunnsutvikling. Høyt predatortrykk vil holde laksebestanden nede slik at den ikke får ta seg opp igjen. Manglende predatorkontroll anses som en av årsakene til bestandsnedgangen, og det er behov for et omfattende program for uttak av alle typer predatorer på laks.

Det er også nødvendig å finne årsaken til redusert sjøoverlevelse for Laks til elvene i Øst-Finnmark. Omfanget av bifangst og effekten av fiske etter laksens næringsdyr må kartlegges.

5.3 Oppfølging etter Matloven - Tana, Neiden og Pasvik (1106-1375-M)

Kontroll av lusenivå, reaksjoner og pålegg. Kontroll av at lovverket følges og at lusegrensene ikke overskrides. Mattilsynet kan ved behov varsle/vedta pålegg om tiltak for å komme under lusegrensen (aktuelle tiltak omfatter behandling, destruksjon/utslakting og tvangsmulkt m.m).

Tiltaket ligger på elvene i Tana, Neiden og Pasvik vannregion.

Vedlegg: Tiltak for perioden 2028-2033, oversikt

Tiltak id	Tiltaksnavn	Virkemiddeleier
1106-1377-M	Undersøkelser om kvikksølv etter tidligere gullutvinning i Kárášjohka og Anárjohka nedbørfelter	Kommune
1106-1378-M	Latejogaš - Problemkartlegging for restaurering av myr	Kommune
1106-1326-M	Regulere fisket i Tanavassdraget, med mål om å øke antall gytefisk	Miljødirektoratet
1106-1316-M	Kartlegge etter fremmede arter - Eaštorjohka bekkefelt	Kommune
1106-1375-M	Oppfølging etter Matloven - Tana, Neiden og Pasvik vannområder	Mattilsynet
1106-1374-M	Problemkartlegging Fáhccabealjohka nedstrøms demning	Statsforvalteren
1106-1369-M	Problemkartlegging Fáhccabealjohka	Statsforvalteren
1106-1352-M	Utfisking av pukkellaks - Langfjordvassdraget	Statsforvalteren
1106-1351-M	Utfisking av pukkellaks - Julelvvassdraget	Statsforvalteren
1106-1339-M	Julelva - vurdere pålegg om undersøkelser	Miljødirektoratet
1106-1338-M	Uttak av rømt oppdrettsfisk - Langfjordvassdraget	Fiskeridirektoratet
1106-1337-M	Tilsyn og kontroll med små avløpsanlegg, Tana og Karasjok kommuner	Kommune
1106-1336-M	Overvåking/ kartlegging av genetisk innkryssing i bestander - Laggo	Miljødirektoratet
1106-1335-M	Hovedplan for vann og avløp – Karasjok kommune	Kommune
1106-1334-M	Problemkartlegging kobbvikelva	Kommune
1106-1333-M	Problemkartlegging Ruvvašjohka	Kommune
1106-1330-M	Hovedplan for vann og avløp – Tana kommune	Kommune
1106-1327-M	Hovedplan for vann og avløp med digitalisering, Gamvik kommune	Kommune